

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

Programación de Conxunto de Cordas

Índice

1. Introducción	4
1.1 Marco Legal	4
1.2 Características do centro.....	5
1.3 Características do alumnado	6
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	8
2.1 Grao Profesional	8
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	9
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de conxunto de cordas.....	10
4.1 Grao profesional da materia de Conxunto de Cordas.....	10
4.1.1 Obxectivos.....	11
4.1.2 Contidos.....	12
4.1.3 Criterios de avaliación	12
5. Metodoloxía.....	14
5.1 Principios metodolóxicos	14
5.2 Métodos didácticos.....	15
6. Atención á diversidade.....	16
7. Temas transversais	17
7.1 Educación en valores	17
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s) ...	18
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	19
8.1 Actos institucionais.....	19
8.2 Cursos e clases maxistras.....	20
8.3 Audicións.....	20
8.4 Outros	20
9. Secuenciación por cursos	21
9.1 Curso: 1º de grao profesional	21
9.1.1 Obxectivos.....	21
9.1.2 Contidos.....	22
9.1.3 Avaliación	22
9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	24
9.1.5 Medidas de recuperación	24
9.1.6 Recursos didácticos.....	25
9.2 Curso: 2º de grao profesional	27
9.2.1 Obxectivos.....	27
9.2.2 Contidos.....	28

9.2.3	Avaliación	28
9.2.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	30
9.2.5	Medidas de recuperación	30
9.2.6	Recursos didácticos.....	31
10.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	33
11.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.	34
12.	ANEXOS.....	35
12.1	Probas de acceso a outros cursos.....	35
12.2	Folla de calibración para exames e/ou probas instrumentais.....	35

1. Introducción

A práctica de grupo no Grao Profesional é unha necesidade na formación musical dos alumnos. A clase de Conxunto aporta numerosos beneficios ós alumnos a nivel psicolóxico, social, ético, afectivo e cognitivo. Na clase de Conxunto póñense en práctica aspectos básicos da formación dos alumnos, tanto os derivados da clase de instrumento coma do resto das asignaturas que conforman o currículo. Fronte ó carácter individual da ensinanza de instrumento a clase de Conxunto aporta unha visión igualitaria dos diferentes instrumentos, buscando un fin colectivo coma a suma de individualidades. Nesta clase proporciónase ós alumnos un marco no que poidan desenrolar ferramentas para a interpretación de grupo que logo aplicarán na clase de Orquesta, coma son o traballo do oído polifónico, a afinación, os diferentes planos sonoros, dinámicas, fraseo, articulación, ritmo....

A presente Programación Didáctica de Conxunto de Cordas está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación dos dous primeiros cursos do grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de conxunto de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantizando que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.

- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resul-

tando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, espe-

cialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de conxunto de cordas

4.1 Grao profesional da materia de Conxunto de Cordas

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

O conxunto instrumental constitúe un espazo de formación de primeira orde para experimentar e aplicar, ademais das habilidades adquiridas na clase de instrumento da especialidade, os coñecementos adquiridos en todas as materias. Desde este punto de vista, o conxunto tamén poderá permitir percorrer o repertorio para diversas formacións, de diferentes épocas ou estilos, co que se amosa unha vez máis que os obxectivos dunhas materias e das outras deben coordinarse desde unha perspectiva común.

O proceso de ensino e aprendizaxe das especialidades instrumentais ten un forzoso carácter individual. Por iso, o currículo que agora se presenta alberga, como unha nova materia dun colectivo de estudantes, a materia de conxunto, que terá por finalidade, en esencia, a actividade de grupo, como no caso da orquestra, da banda ou de coro, todas dirixidas ao proceso de obtención de novos coñecementos e a súa aplicación na práctica social e representativa do centro en que se realicen os estudos.

Neste desenvolvemento normativo considerouse conveniente reforzar as actividades de grupo e aumentar a súa presenza nos centros. A incorporación de novas especialidades instrumentais, cuxas literaturas amosan amplos repertorios de conxunto específicos, sinala a idoneidade de incluír a materia de conxunto como unha materia máis no marco das ensinanzas profesionais de música. Por outra banda, razóns de índole organizativa dos centros sinalan a conveniencia de ampliar esta nova materia de grupo a prol da participación de todos os estudantes de calquera especialidade instrumental cursada.

A educación musical non pode nin debe perseguir como única meta a formación de solistas. O carácter propedéutico das ensinanzas profesionais de música leva consigo a incorporación do alumnado ás agrupacións que se configuren no seus centros co fin de propiciar un marco amplo de experiencias que lle permita ao alumnado dirixirse cara á formación musical que máis se adapte ás súas calidades, aos seus coñecementos e aos seus intereses.

A práctica indistinta de grupo na orquestra, na banda, no coro e, de ser o caso, no conxunto que corresponda ten por finalidade facilitar a participación, a través de distintas formacións, de todo o alumnado ao procurarse unha organización máis flexible do ensino. Por unha banda, esta participación en agrupacións ha permitir que determinados instrumentos con dificultades de integración teñan o

marco axeitado para a práctica instrumental colectiva; por outra parte, supón e garantía da presenza activa do alumnado nunha das actividades que, xunto co coro, a orquestra ou a banda, implican maior proxección do centro na sociedade.

As tradicionais asociacións de instrumentos dará paso a un repertorio que alberga un complexo entramado de interrelacións instrumentais sen perder a unidade de criterio e a igualdade da execución, que teñen que ser as principais metas para lograr. O alumnado, como noutras agrupacións, deberá incrementar a actitude de escoita de todo aquilo que rodea a propia execución unipersoal en prol de alcanzar aspectos inherentes a toda boa interpretación na agrupación (afinación, empaste, homoxeneidade no fraseo, igualdade no ataque, claridade nas texturas, etc.), adquirindo progresivamente unha serie de habilidades e hábitos acordes co seu papel no grupo que estará condicionado ao repertorio do seu instrumento.

En síntese, igual que sucede na orquestra, na banda e no coro, o conxunto ha propiciar a responsabilidade compartida. Por unha parte, as relacións humanas entre o alumnado, afeito á práctica instrumental individual, levarán consigo, como membros dun corpo colectivo, todo un exercicio de adaptación ao grupo e de aceptación doutros instrumentistas. Por outra banda, a práctica en grupo motivará a actitude de escoita, propiciará a memoria de paisaxes instrumentais e fomentará o estudo individual, que reverterá no grupo e incentivará unha actitude de disciplina dificilmente abordable en actividades individuais.

4.1.1 Obxectivos

As ensinanzas de conxunto dos estudos profesionais de música terán como obxectivos contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- a) Afondar no coñecemento dos estilos e dos recursos interpretativos de cada un deles.
- b) Dominar o propio instrumento de acordo coas exixencias de cada obra.
- c) Respetar as normas que exige toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación musical.
- d) Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia, demostrando sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- e) Utilizar unha ampla e variada gama sonora, de xeito que o axuste do son se realice en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades interpretativas da obra.
- f) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- g) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.

- h) Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- i) Coñecer e realizar os xestos básicos que permitan a interpretación coordinada.
- j) Interpretar obras representativas do repertorio do conxunto instrumental de dificultade axeitada ao nivel.

4.1.2 **Contidos**

- -A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- -Agónico e dinámico.
- -Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen dirección.
- -Equilibrio sonoro e de planos.
- -Control permanente da afinación.
- -Desenvolvemento da igualdade de ataques.
- -Análise e interpretación de obras do repertorio.
- -Práctica de conxunto da agrupación correspondente.
- -Traballo gradual do repertorio básico máis salientable da agrupación correspondente.
- -Valoración do sistema como marco da interpretación.
- -Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos, para analizar de maneira crítica as características das versións.

4.1.3 **Criterios de avaliación**

- 1) Interpretar obras do repertorio propio da agrupación correspondente. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación de criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes.
- 2) Actuar como responsable do grupo, dirixindo a interpretación colectiva mentres realiza a súa propia parte, se procede. Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e sabe utilizar os xestos necesarios da concertación. Ademais, pódense valorar os seus criterios sobre unificación do son, timbre, vibrato, afinación, fraseo, etc.
- 3) Ler a primeira vista unha obra de pequena dificultade na agrupación

que corresponda. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto, así como o seu grao de fluidez na lectura e comprensión da obra.

- 4) Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.
- 5) Interpretar en público obras do repertorio para conxunto. Este criterio serve para comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e ao estilo da música interpretada.

5. Metodoloxía

A metodoloxía utilizada na materia de conxunto dependerá do nivel xeral da agrupación e das súas posibilidades interpretativas. Para tal fin se elaborará unha relación de repertorio que sexa posible abarcar na súa totalidade por cada un deses membros. Deste xeito, o alumnado poderá por máis atención no tempo, na coordinación entre compañeiros e compañeiras, na afinación, etc. sen que a partitura sexa dunha grande complexidade técnica e que ao mesmo tempo sexa motivadora.

Durante o curso, as obras poderán ir elevando o nivel, unha vez que o alumnado se asente, progrese e así o demostre.

A organización e distribución do alumnado nunha agrupación será responsabilidade única e exclusivamente do profesorado da materia.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de conxunto require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** En cada clase se terá en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentaranse en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.

- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.
- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de conxunto teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos

demáis... Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

O centro debe contar con algún equipo informático con conexión a internet a disposición do profesorado e o alumnado. É a rede unha importante fonte de información da que pode dispor esta materia, ben para a consulta de fondos de bibliotecas, para a lectura de artigos especializados, para a busca de partituras, de arquivos de son ou libros especializados, etc. A biblioteca/fonoteca/videoteca do centro convértese nun lugar axeitado para a obtención de información e como docentes deberemos de animar e axudar ao alumnado a utilizar este espazo cun óptimo aproveitamento. Recomendaremos o uso na aula das tecnoloxías da información e da comunicación, sempre que os recursos dispoñibles no lo permitan.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de conxunto terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Conxunto, agás nas audicións, onde si deberán participar.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do Departamento de Conxunto serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o Departamento de Conxunto teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e será incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

O Departamento de Conxunto organizará como mínimo tres audicións, que poderán ser tanto de aula como no auditorio do centro, ao longo do curso nas que o alumnado deberá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu profesor lle asigne, sexa en grupo ou como solista.

O profesorado de Conxunto poderá non deixar participar nas audicións no centro ou fora do mesmo, ó alumnado que pola súa falta de rendemento poida afectar negativamente á interpretación do conxunto.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os "Premios Honoríficos David Russell", ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o Departamento de Conxunto podería propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de conxunto de 1º e 2º curso de grao profesional.

9.1 Curso: 1º de grao profesional

9.1.1 Obxectivos

- Valorar a práctica de conxunto como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.
- Coñecer as indicacións máis comúns de dinámica, agónica, fraseo, articulación, etc.
- Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás exixencias do repertorio traballado.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- Adquirir o hábito do estudo individual que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo.
- Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical en xeral.
- Interpretar na sección obras de diferentes estilos empregando os recursos interpretativos necesarios.
- Dominar o propio instrumento de acordo coas esixencias de cada obra.
- Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia.
- Utilizar unha ampla e variada gama sonora, buscando o equilibrio da sección.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Interpretar obras representativas do repertorio do conxunto instrumental de dificultade axeitada ao nivel.
- Afondar no coñecemento dos estilos e dos recursos interpretativos de cada un deles.
- Respetar as normas que exige toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación

musical.

- Coñecer e realizar os xestos básicos que permitan a interpretación coordinada.

9.1.2 Contidos

- A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- Agónico e dinámico.
- Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen dirección.
- Equilibrio sonoro e de planos.
- Control permanente da afinación.
- Desenvolvemento da igualdade de ataques.
- Análise e interpretación de obras do repertorio.
- Práctica de conxunto da agrupación correspondente.
- Traballo gradual do repertorio básico máis salientable da agrupación correspondente.
- Valoración do sistema como marco da interpretación.
- Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos, para analizar de maneira crítica as características das versións.
- Práctica de lectura a primeira vista de obras de mínima dificultad, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra.

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

Ó final do curso o alumno deberá ser capaz de:

- Interpretar obras do repertorio propio da agrupación correspondente. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación de criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes.
- Actuar como responsable da sección, dirixindo a interpretación colectiva entanto que realiza a súa propia parte, se procede. Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e saben utilizar os xestos necesarios da concertación. Ademais, pódese valorar o seus criterios sobre unificación do son, timbre, vibrato, afinación, fraseo, etc.
- Ler a primeira vista fragmentos dunha obra de pequena dificultade na sección que corresponda. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto, así como o seu grao de fluidez na lectura e comprensión da obra.
- Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.
- Interpretar en público na orquestra ou banda as obras traballadas na sección. Este criterio serve para comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e o estilo da música interpretada.

Valorarásese:

- A corrección na interpretación nos seguintes aspectos: dominio da obra, corrección na articulación, agónica, dinámica, fraseo, equilibrio dos distintos planos sonoros, adaptación ó conxunto, estilo apropiado.
- O traballo de cada alumno en canto ó estudio persoal e de conxunto, valorando a súa responsabilidade como parte integrante dun grupo.
- A asistencia continuada a clase como único medio para logralos obxectivos previstos e poder permitilo progreso do traballo en grupo.
- A actitude apropiada ante o público permitindo unha interpretación axeitada nos aspectos xa citados.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

Os obxectivos mínimos son, o dominio mínimo de cada obxectivo correspondente ó curso coa corrección musical e a técnica adecuada, atendendo aos obxectivos, contidos marcados para a materia.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

Como ferramentas de avaliación empregárase o caderno do profesorado e a folla de calibración. No caderno do profesorado quedará recollida a información e valoración do traballo de aula, a responsabilidade, o comportamento, a actitude, e a execución na audición trimestral e ca folla de calibración valorarase a audición trimestral. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.1.3.4 Criterios de cualificación

Para a cualificación na avaliación final, terase en conta o traballo desenvolvido ó longo do curso, así como a asistencia e o interese amosado polo alumnado, que representará o 80% da cualificación total. O 20% restante da cualificación corresponderá ás audicións e outras actividades que se podan organizar dende o departamento.

O profesorado de Conxunto poderá non deixar participar nas audicións no centro ou fora do mesmo, ó alumnado que pola súa falta de rendemento poida afectar negativamente á interpretación do conxunto.

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O alumnado deberá ter superados os obxectivos marcados para o seu curso e demostrar a capacidade de poder acadar a consecución dos obxectivos do curso seguinte.

9.1.5 Medidas de recuperación

As medidas de recuperación consistirán na proba ordinaria e na proba extraordinaria. A proba ordinaria está dirixida ao alumnado que non acadou os obxectivos do curso, ben por non ter cualificacións trimestrais positivas; porque o profesorado non pode levar a cabo os procedementos de avaliación debido as faltas de asistencia, ou por outra razón. A proba extraordinaria está dirixida ao alumnado que non acade cualificación positiva na avaliación ordinaria de fin de curso.

9.1.5.1 Proba ordinaria

A proba ordinaria realizarase con anterioridade a avaliación ordinaria de final de curso e o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda ao curso en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos a interpretar.

9.1.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non acade unha cualificación positiva na avaliación ordinaria poderá realizar a proba extraordinaria. Nesta proba o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda ao curso, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos a interpretar.

9.1.5.3 Procedementos de recuperación ordinarios

Para recuperar a materia deberase demostrar mediante os materiais existentes na programación do curso o pleno dominio da materia. Os criterios para a consecución do aprobado son os propios do curso.

9.1.5.4 Probas extraordinarias

Na convocatoria extraordinaria terase en conta, única e exclusivamente, a realización da proba tal como está contemplada na programación vixente.

Probas extraordinarias

O alumnado que non supere a materia de Conxunto, poderá presentarse ás probas extraordinarias

O profesor da materia poderá indicar no Informe de Materia Non Superada, algún aspecto particular a presentar na devandita proba, ademais do especificado a continuación.

Programa de concerto:

O alumnado, a petición do profesor, interpretará fragmentos de calqueira das obras traballadas durante o curso. O alumno que se examina deberá interpretar a parte correspondente ao xefe de sección.

Previo ó comezo da proba, afinarase co piano da aula correspondente.

Lectura a primeira vista:

O alumnado disporá de 5 minutos para leer e analizar fragmentos musicais non necesariamente correspondente ao repertorio de Conxunto do curso escolar. Durante este período de lectura, o alumno poderá dixitar pero non tocar. Posteriormente executará individualmente os fragmentos.

Exame de coñecementos teóricos:

O alumno contestará de forma oral ou escrita a un conxunto de cuestións sobre o repertorio traballado na materia de conxunto no curso escolar (compositores, historia, forma, entorno estético da composición, etc.)

9.1.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

- Arioso.....Bach

- Aria.....Haendel
- Sarabanda.....Haendel
- Música Acúatica.....Haendel
- La Follia.....Vivaldi
- Children's Album.....Tchaikovsky
- Barcarolla.....Offenbach
- Can-Can, Orfeo en los infiernos.....Offenbach
- La Mañana, Peer Gynt..... Grieg
- Pizzicato Polka.....Gluck
- Negra Sombra.....Montes

Recursos Tics

- www.youtube.com
- www.imslp.org
- www.musescore.com
- www.partifi.com
- www.wikipedia.com
- www.thestrad.com

9.2 Curso: 2º de grao profesional

9.2.1 Obxectivos

As ensinanzas de conxunto dos estudos profesionais de música terán como obxectivos contribuir a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- Valorar a práctica de conxunto como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.
- Coñecer as indicacións máis comúns de dinámica, agónica, fraseo, articulación, etc.
- Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás exixencias do repertorio traballado.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- Adquirir o hábito do estudo individual que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo.
- Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical en xeral.
- Interpretar na sección obras de diferentes estilos empregando os recursos interpretativos necesarios.
- Dominar o propio instrumento de acordo coas esixencias de cada obra.
- Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia.
- Utilizar unha ampla e variada gama sonora, buscando o equilibrio da sección.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Interpretar obras representativas do repertorio do conxunto instrumental de dificultade axeitada ao nivel.
- Afondar no coñecemento dos estilos e dos recursos interpretativos de cada un deles.
- Respetar as normas que exige toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un
- aspecto fundamental da formación musical.
- Coñecer e realizar os xestos básicos que permitan a interpretación

coordinada.

9.2.2 Contidos

- A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- Agónico e dinámico.
- Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen dirección.
- Equilibrio sonoro e de planos.
- Control permanente da afinación.
- Desenvolvemento da igualdade de ataques.
- Análise e interpretación de obras do repertorio.
- Práctica de conxunto da agrupación correspondente.
- Traballo gradual do repertorio básico máis salientable da agrupación correspondente.
- Valoración do sistema como marco da interpretación.
- Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos, para analizar de maneira crítica as características das versións.
- Práctica de lectura a primeira vista de obras de mínima dificultad, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

Ó final do curso o alumno deberá ser capaz de:

- Interpretar obras do repertorio propio da agrupación correspondente. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación de criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes.
- Actuar como responsable da sección, dirixindo a interpretación colectiva entanto que realiza a súa propia parte, se procede. Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e saben utilizar os xestos necesarios da concertación. Ademais, pódese valorar o seus criterios sobre unificación do son, timbre, vibrato, afinación, fraseo, etc.
- Ler a primeira vista a súa parte das obras indicadas polo mestre. Preténdese valorar o grao de autonomía na montaxe das obras por parte do alumno.
- Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.
- Interpretar en público as obras traballadas na sección. Este criterio serve para comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e o estilo da música interpretada.
- Ser puntual na asistencia a os ensaios ordinarios, extraordinarios e actuacións en público. Preténdese valorar a concienciación previa a calquera actividade musical e o respecto aos compañeiros.
- Gardar silencio durante os ensaios e audicións. Preténdese valorar o grao de concentración interior necesario para calquer feito musical, a capacidade de escoitar as outras partes e o respecto ao traballo que se está realizando.
- Prestar atención a todas as indicacións do mestre. Preténdese avaliar o grao de interés do alumno pola asignatura e pola música.
- Axudar aos compañeiros na súa integración no grupo. Preténdese avaliar o grao de implicación do alumno có grupo e a súa colaboración para solucionar problemas tanto técnicos como organizativos.
- Asistir a clase có material adecuado e en bó estado. Preténdese avaliar o grao de compromiso coa asignatura e a súa responsabilidade no traballo.
- Controlar o corpo a través da relaxación. Preténdese valorar o grao de relaxación activa que pode conseguir o alumno para evitar a tensión que poida provocar o esforzo físico de tocar e o medo escénico.
- Correxir a afinación durante a interpretación das obras. Preténdese avaliar o desenrolo do oído harmónico.

- Repentizar obras de dificultade acorde ao nivel instrumental. Preténdese comprobar a integración rítmica no conxunto seguindo o pulso do Maestro, a precisión e celeridade para reaccionar a os estímulos do xesto, o dominio do instrumento e a calidade da afinación na lectura a vista.
- Demostrar unha actitude participativa, flexible e disciplinada. Preténdese valorar a capacidade do alumno para formar parte dun grupo de forma activa, sendo capaz de aportar ideas e á vez de levar a cabo as dos demais, dentro dun ambiente de traballo e con un obxectivo de perfeccionamento permanente.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

Os obxectivos mínimos son, o dominio mínimo de cada obxectivo correspondente ó curso coa corrección musical e a técnica adecuada, atendendo aos obxectivos, contidos marcados para a materia.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

Como ferramentas de avaliación empregárase o caderno do profesorado e a folla de calibración. No caderno do profesorado quedará recollida a información e valoración do traballo de aula, a responsabilidade, o comportamento, a actitude, e a execución na audición trimestral e ca folla de calibración valorarase a audición trimestral. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.2.3.4 Criterios de cualificación

Convocatoria de xuño: Para a cualificación na avaliación final, terase en conta o traballo desenvolvido ó longo do curso, así como a asistencia e o interese amosado polo alumnado, que representará o 80% da cualificación total. O 20% restante da cualificación corresponderá ás audicións e outras actividades que se podan organizar dende o departamento.

O profesorado de Conxunto poderá non deixar participar nas audicións no centro ou fora do mesmo, ó alumnado que pola súa falta de rendemento poida afectar negativamente á interpretación do conxunto.

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O alumnado deberá ter superados os obxectivos marcados para o seu curso e demostrar a capacidade de poder acadar a consecución dos obxectivos do curso seguinte.

9.2.5 Medidas de recuperación

As medidas de recuperación consistirán na proba ordinaria e na proba extraordinaria. A proba ordinaria está dirixida ao alumnado que non acadou os obxectivos

do curso, ben por non ter cualificacións trimestrais positivas; porque o profesorado non pode levar a cabo os procedementos de avaliación debido as faltas de asistencia, ou por outra razón. A proba extraordinaria está dirixida ao alumnado que non acade cualificación positiva na avaliación ordinaria de fin de curso.

9.2.5.1 Proba ordinaria

A proba ordinaria realizarase con anterioridade a avaliación ordinaria de final de curso e o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda ao curso en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos a interpretar.

9.2.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non acade unha cualificación positiva na avaliación ordinaria poderá realizar a proba extraordinaria. Nesta proba o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda ao curso, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos a interpretar.

9.2.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

- Arrival the queen of Sheba.....Haendel
- Música Acuática.....Haendel
- Music for the Royal Fireworks.....Haendel
- La Follia.....Corelli
- Eine Kleine Natchmusik.....Mozart
- Música Nocturna de las calles de Madrid.....Boccherini
- Pavana.....Fauré
- Humoresque.....Dvórák
- Chanson d'amour.....Elgar
- Palladio.....Jenkins
- The entertainer.....Joplin
- Summertime.....Gershwin

Recursos Tics

- www.youtube.com
- www.imslp.org

- www.musescore.com
- www.partifi.com
- www.wikipedia.com
- www.thestrad.com

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Conxunto para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso a outros cursos.

Consultar o documento de información das probas de acceso ao Centro.

12.2 Folla de calibración para exames e/ou probas instrumentais

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	